

Sygn. akt : VU 1939/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: Klaudia Treter

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2013 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

o emeryturę

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

z dnia 10 sierpnia 2012 roku

znak (...)

I. ***oddala odwołanie,***

II. ***zasądza od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 60 złotych (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.***

sygn. akt VU 1939/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 sierpnia 2012r. w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił J. M. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do przyznania emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jakkolwiek ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, zaś na dzień 1 stycznia 1999r wykazał 15 lat, 4 miesiące i 13 dni okresu pracy, o którym mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudniony w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to jednak na dzień złożenia wniosku o przyznanie prawa do świadczenia nie osiągnął wieku emerytalnego, a ponadto na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 23 lata, 7 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych wobec wymaganych 25 lat. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podał, że wnioskodawca nie spełnia również warunków do uzyskania emerytur, określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 39 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. Jakkolwiek bowiem J. M. wykazał 15 lat pracy górniczej, (co umożliwi mu obniżenie powszechnego (65lat) wieku emerytalnego o 7 lat i 6 miesięcy) to jednak do dnia 1 stycznia 1999r. nie osiągnął stażu ubezpieczeniowego w wymiarze określonym w art. 27 ust. 1 pkt 2.

Powyższą decyzję zaskarżył w całości J. M. zarzucając, iż przy ustalaniu wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych organ rentowy bez uzasadnionej przyczyny pominął okres pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym jego małżonki, B. M. w okresie od 2 marca 1997r. do 15 marca 1998r. Wskazując na powyższe wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do emerytury od dnia 13 grudnia 2011r.

W odpowiedzi na odwołanie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. Podał, iż do wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych uwzględniono okresy podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie, w jakim nie zbiegały się z okresami zatrudnienia na terenie Austrii i Niemiec. Wskazał, iż do stażu ubezpieczeniowego nie zaliczono natomiast okresu pracy J. M. w gospodarstwie rolnym od 2 marca 1977r. do 15 marca 1998r., gdyż we wskazanym okresie wnioskodawca nie opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

Na rozprawie w dniu 14 marca 2013r. wnioskodawca wniósł dodatkowo o uwzględnienie do okresów składkowych okres pracy zagranicą w wymiarze 3 miesięcy i 20 dni, które organ rentowy pominął przy ustalaniu prawa do emerytury.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca J. M., urodzony w dniu (...), nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 23 lata, 7 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a w tym 15 lat, 4 miesiące i 13 dni pracy w warunkach szczególnych (będące jednocześnie okresami pracy górnicze).

/okoliczności bezsporne/

W okresie od 2 marca 1997r. do 15 marca 1998r. J. M. wraz z matką oraz dwoma synami zamieszkiwali w gospodarstwie rolnym o powierzchni 1,09 ha, położonym w miejscowości N., a stanowiącym własność jego małżonki, B. M.. W gospodarstwie hodowano kury i kaczki. W ramach prowadzonej działalności rolniczej uprawiano również warzywa i owoce.

W spornym okresie B. M. nie pracowała zawodowo i zajmowała się wyłącznie prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Prace rolnicze w gospodarstwie wykonywał również wnioskodawca oraz jego synowie, którzy w spornym okresie uczęszczali do szkoły.

Za okres od 2 marca 1997r. do 15 marca 1998r. za J. M. nie opłacono nie opłacano składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Dowód: - wyjaśnienia wnioskodawcy: 00:29:59-00:40:12;

- zeznania świadka I. C.: 00:10:01-00:16:32;

- zeznania świadka B. M.: 00:16:32-00:25:14;

- zeznania świadka K. R.: 00:25:14-00:29:59;

- akta ZUS: zaświadczenie KRUS, k. 9-10.

J. M. podlegał ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia w (...) (...), Austria) w okresie od maja 1990r. do lipca 1990r. oraz z tytułu zatrudnienia od kwietnia 1998 r. do grudnia 1998r. w (...) (...), Austria).

Wnioskodawca podlegał również ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia w (...) (...) (Niemcy) w okresie od 1 kwietnia 1993r. do 30 czerwca 1993r., od 25 kwietnia 1994r. do 23 lipca 1994r. oraz od 24 kwietnia 1995r. do 24 maja 1995r.

Zaś w okresie zatrudnienia w Niemczech od 6 lipca 1990r. do 30 września 1990r., od 11 marca 1991r. do 31 maja 1991r. oraz od 11 marca 1991r. do 31 maja 1991r. wnioskodawca wykonywał prace, które nie mogą zostać ujęte jako

okresy składkowe, ponieważ to krótkotrwałe zatrudnienie było przejściowym świadczeniem usług wolnym od składek ubezpieczeniowych.

Dowody: - wyjaśnienia wnioskodawcy: 00:29:59-00:40:12;

- zeznania świadka B. M.: 00:16:32-00:25:14;

- akta sprawy: zaświadczenie Agencji Pracy (...) wraz z tłumaczeniem, k. 81-91; decyzja wraz z tłumaczeniem, k. 95-96;

- akta ZUS: informacje dotyczące przebiegu ubezpieczenia, k. 13-14.

W dniu 2 sierpnia 2011r. J. M. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 28 października 2011r. w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia warunków do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym określonych w przepisach art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jakkolwiek nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, zaś na dzień 1 stycznia 1999r wykazał 15 lat, 4 miesiące i 13 dni okresu pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudniony w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to jednak na dzień złożenia wniosku o przyznanie prawa do świadczenia nie osiągnął wieku emerytalnego, a ponadto na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 19 lat, 8 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych wobec wymaganych 25 lat. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podał, że wnioskodawca nie spełnia również warunków do uzyskania emerytury górniczej, określonych w przepisach art. 184 ust. 1 w zw. z art. 39 ustawy emerytalnej. Jakkolwiek bowiem J. M. wykazał 15 lat pracy górniczej, to jednak do dnia 1 stycznia 1999r. nie osiągnął stażu ubezpieczeniowego w wymiarze określonym w art. 27 ust. 1 pkt 2.

W dniu 7 listopada 2011r. J. M. złożył ponowny wniosek o ustalenie prawa do emerytury przy uwzględnieniu przebytych okresów ubezpieczenia zagranicą.

Decyzją z dnia 10 sierpnia 2012r. w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił wnioskodawcy J. M. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do uzyskania emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze określonych w przepisach art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. Jakkolwiek wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, zaś na dzień 1 stycznia 1999r. wykazał 15 lat, 4 miesiące i 13 dni okresu pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa § 4 cytowanego powyżej rozporządzenia, to jednak na dzień złożenia wniosku o przyznanie prawa do świadczenia nie osiągnął wieku emerytalnego. Ponadto, pomimo uwzględnienia okresu ubezpieczenia wnioskodawcy od maja 1990r. do lipca 1990r. oraz od kwietnia 1998 r. do grudnia 1998r. na terenie Austrii oraz od 1 kwietnia 1993r. do 30 czerwca 1993r., od 25 kwietnia 1994r. do 23 lipca 1994r. oraz od 24 kwietnia 1995r. do 24 kwietnia 1995r. do 24 maja 1995r. w terenie RFN, a także okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie w jakim nie zbiegały się z okresami zatrudnienia zagranicą, do dnia 1 stycznia 1999r. J. M. nie osiągnął stażu ubezpieczeniowego w wymiarze umożliwiającym nabycie prawa do emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podał, że wnioskodawca nie spełnia również warunków do uzyskania emerytury górniczej, określonych w przepisach art. 184 ust. 1 w zw. z art. 39 ustawy emerytalnej. Jakkolwiek bowiem wykazał 15 lat pracy górniczej, to jednak nie udowodnił okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze określonym w art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

/okoliczności bezsporne/

Sąd zważył:

Odwołanie wnioskodawcy J. M. jest nieuzasadnione.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Z dyspozycji § 4 ust. 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 22 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń istnieje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia w przypadku braku odmiennych regulacji ustawowych w tym przedmieciu. Dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może on przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym było, iż wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, zaś na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 15 lat, 4 miesiące i 13 dni okresu pracy, o którym mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Kwestią sporną pomiędzy stronami było natomiast ustalenie, czy ubezpieczony spełnia pozostałe warunki do nabycia spornego świadczenia. Organ rentowy argumentował bowiem, że na dzień złożenia wniosku o przyznanie prawa do emerytury wnioskodawca nie ukończył 60 lat, a ponadto do dnia 1 stycznia 1999r. nie osiągnął stażu ubezpieczeniowego wymaganym wymiarze 25 lat. Wnioskodawca wywodził natomiast, iż uwzględnienie do wymiaru okresów składkowych okresu pracy w gospodarstwie rolnym B. M. oraz okresu zatrudnienia zagranicą w zakresie pominiętym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych umożliwia mu nabycie prawa do spornego świadczenia.

Odnosząc się do okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym małżonki należało zauważyć, iż zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczeniu jej wysokości uwzględnia się również okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu

wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu (ust. 2). Z brzmienia art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej należy wnioskować, iż przy ustalaniu prawa do emerytury podlega uwzględnieniu okres ubezpieczenia społecznego rolnika, który wywiązał się z obowiązku składkowego przewidzianego w przepisach obowiązujących w okresie, w którym przypada to ubezpieczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r., sygn. akt II UK 51/2002).

Uwagę zwraca, iż okres którego uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego domagał się wnioskodawca przypadał w czasie obowiązywania ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (tekst jedn. Dz. U. 1989 r. Nr 24 poz. 133). Ubezpieczenie społeczne rolników na podstawie tej ustawy było obowiązkowe i pociągało za sobą obowiązek opłacania składki na to ubezpieczenie (art. 3 ust. 1).

Tymczasem z treści zaświadczenia KRUS z dnia 12 maja 2011r. (k. 9-10) wynikała, iż J. M. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacał składki na to ubezpieczenie w okresie od 1 stycznia 1994r. do 31 marca 1996r. oraz od 1 maja 2004r. do 31 marca 2009r., nie zaś w rozpoznawanym okresie. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w wyjaśnieniach J. M., który przyznał, iż w spornym okresie nie wywiązał się z obowiązku składkowego przewidzianego w art. 3 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin z uwagi na trudną sytuację materialną oraz w zeznaniach B. M., która podała, iż opłacała wyłącznie składkę na własne ubezpieczenie.

W konsekwencji sąd ustalił, iż okres pracy J. M. od 2 marca 1997r. do 15 marca 1998r. w gospodarstwie rolnym B. M. nie może zostać zakwalifikowany jako okres składkowy w wymiarze uzupełniającym staż ubezpieczeniowy, bowiem w czasie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (tj. od dnia 1 stycznia 1983r.) wnioskodawca nie opłacał składki na to ubezpieczenie.

Z tych względów, w zasadzie, bezprzedmiotowe są rozważania odnośnie oceny okresów pracy wnioskodawcy za granicą od 6 lipca 1990r. do 30 września 1990r., od 11 marca 1991r. do 31 maja 1991r. oraz od 11 marca 1991r. do 31 maja 1991r. kiedy wnioskodawca wykonywał prace, które nie mogły zostać ujęte wg prawodawstwa niemieckiego jako okresy składkowe (zatrudnienie to było przejściowym świadczeniem usług wolnym od składek ubezpieczeniowych) – gdyż nawet ich uwzględnienie nie dałoby wnioskodawcy łącznego stażu 25 lat.

Uwagę zwraca również, iż wnioskodawca nie osiągnął wieku emerytalnego, określonego w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudniony w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uprawniającego do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Sumując należało zauważyć, iż J. M. nie spełnił warunków określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a niezbędnych do przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Niezależnie od powyższego Sąd miał na uwadze, iż stosownie do treści art. 184 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 39 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Jak wynika natomiast z art. 39 ustawy emerytalnej, ubezpieczonemu, urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949r., spełniającemu warunek określony w art. 27 pkt 2 i niespełniającemu warunków wymaganych do uzyskania górniczej emerytury na podstawie art. 50a, który ma co najmniej 5 lat:

1) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albo

2) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywcę w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki,

wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 pkt 1, obniża się o 6 miesięcy za każdy rok takiej pracy, nie więcej jednak niż o 15 lat.

W odniesieniu do powyższego wskazać należy, że zgodnie z art. 39 ustawy emerytalnej, jednym z koniecznych warunków obniżenia wieku emerytalnego, jest wykazanie przez ubezpieczonego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze co najmniej 25 lat. Jak wynika natomiast z zebranego materiału dowodowego, do dnia 1 stycznia 1999r. wnioskodawca osiągnął staż ubezpieczeniowy w wymiarze 23 lat, 7 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a zatem nie spełnił powyższego warunku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie J. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 10 sierpnia 2012r. w sprawie (...).

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego Sąd wydał na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądzając od J. M. na rzecz ZUS Oddział w L. kwotę 60,00 zł.